



## Position paper van de Nederlandse Akkerbouw Vakbond over het GLB na 2020

Deze position paper is geschreven op uitnodiging van de Vaste Kamercommissie voor Landbouw ter voorbereiding op het rondetafelgesprek met de commissie op 11 oktober 2018.

### Visie en missie NAV

De Nederlandse Akkerbouw Vakbond (NAV) heeft als missie een goed inkomen voor akkerbouwers te bewerkstelligen. De NAV wil dit bereiken d.m.v. economisch en maatschappelijk duurzame akkerbouw. Daarbij is het streven naar een situatie waarin akkerbouwers in Nederland een paritair inkomen uit de markt kunnen halen. Op die manier zijn akkerbouwers volwaardig onafhankelijk ondernemer en niet meer in meer of mindere mate afhankelijk van diverse vormen van nationale of Europese inkomensondersteuning.

### Inkomenspositie boeren en rol van het GLB

Oorspronkelijk was het GLB opgericht, om er voor te zorgen dat er nooit meer honger zou zijn in Europa én dat de landbouwondernemers voldoende inkomen zouden hebben. In de loop der jaren is dit veranderd van gegarandeerde prijzen via inkomensondersteuning naar bedrijfstoelagen met zogenaamde 'cross-compliance'. In het huidige GLB (2014-2020) is er een basis-bedrijfstoelage en een vergroeningspremie. Dit heeft tot gevolg, dat ook boeren die niet aan de vergroeningseisen voldoen, een basis inkomensondersteuning krijgen. In het nieuwe GLB wordt dit vervangen door één totaal bedrag, waarbij aan verschillende eisen moet worden voldaan. Alvorens hier verder op in te gaan, wil de NAV er nadrukkelijk op wijzen, dat aan het principe dat boeren een paritair inkomen uit de markt kunnen halen, tot op heden nog niet is voldaan. Alle wijzigingen in het GLB in de basisprincipes van inkomensondersteuning, zouden wat de NAV betreft dan ook pas moeten worden ingevoerd, als het voor boeren mogelijk is onafhankelijk van 'steun' te overleven. In de volgens ons optimale situatie zijn de boeren dus niet meer afhankelijk van het GLB.

Om dat te bereiken, zijn er een aantal voorwaarden. Ten eerste moet er een gericht markt- en prijsbeleid zijn, met de mogelijkheid om zo nodig het aanbod beter op de vraag af te kunnen stemmen. Daarbij kan het niet zo zijn, dat aan Europese boeren allerlei eisen worden gesteld (die in het algemeen de kostprijs en/of het risico verhogen) terwijl de EU tegelijkertijd vrijhandelsverdragen afsluit met landen buiten Europa die veel lagere eisen aan de productiemethode stellen. Een recent voorbeeld is enerzijds het verbod op GMO-sojateelt en een verbod op gebruik van gewasbeschermingsmiddelen in soja die meetelt in de vergroening, terwijl anderzijds de regering juichend is over de deal van Juncker met Trump om meer GMO (Roundup-ready) soja uit de VS te importeren (om heffingen op staal en auto's te vermijden). De NAV vindt, dat wanneer men kiest voor vrijhandel en liberalisatie van voedingsproducten (een keuze die ook anders gemaakt kan worden!), men aan importproducten én de wijze van produceren hiervan dezelfde eisen moet stellen als aan de Europese producten en productiewijze.

Ten tweede moeten er o.i. veel meer mogelijkheden komen voor boeren om zich te organiseren in de markt. In het huidige GLB is dit zogenaamd verbeterd, maar de wetteksten zijn volslagen onbegrijpelijk en de boeren mogen zich toch nog maar tot 5 of 10 % van de relevante markt organiseren. Waarom is dit zoveel lager dan voor toeleveranciers en afnemers? Bovendien is er geen toetsing vooraf mogelijk

waardoor boeren bang zijn achteraf over meerdere jaren met hoge boetes te worden geconfronteerd, wat ook in de praktijk gebeurt.

Ten derde moet de positie van de boer in de keten veel sterker worden. We zien dat de macht zo scheef bij de afnemers ligt, dat het voor boeren moeilijk is daartegen een vuist te maken.

Ten vierde moet er meer aandacht zijn voor ondersteuning van risicomangement. De Brede Weersverzekering zou zo moeten worden ingevuld, dat het voor boeren haalbaar is om deze verzekering af te sluiten en zo nog onafhankelijker te worden van overheidssteun. Zeker gezien het feit dat er een toename is van extreme weerssituaties, waarvan de schade nu voor een groot deel op het bord van de akkerbouwers terecht komt, is aandacht voor een goede verzekering essentieel.

De NAV is verheugd, dat de huidige minister van LNV zich terdege bewust is van deze problematiek en deze ook wil aanpakken. Zoals gezegd, als basis zou het GLB te allen tijde als hoofddoelstelling voor een gezonde inkomenspositie van boeren moeten zorgen, waarbij milieu- en klimaatdoelen als 'plus' fungeren.

### **Plannen GLB na 2020**

In het huidige GLB is er een basistoelage per hectare en kan men kiezen voor de vergroeningspremie door aan de gestelde eisen te voldoen. In het GLB na 2020 moet ook voor de basistoelage aan milieu- en klimaatdoelen worden voldaan. De NAV vindt het essentieel, dat deze doelen zo worden geformuleerd dat zij daadwerkelijk haalbaar zijn voor alle boeren, omdat veel boeren immers tot op heden de bedrijfstoelagen echt nodig hebben. Dus voordat men het GLB geheel gaat richten op het behalen van milieu- en klimaatdoelen, moeten boeren de mogelijkheid hebben om een goed inkomen uit de markt te halen, zeker wanneer zoals nu de bedoeling is dat de gehele bedrijfstoelage gekoppeld wordt aan milieu- en klimaatdoelen. Dat laat overigens onverlet, dat de NAV zeker voorstander is van duurzame productiemethoden.

De opzet voor het nieuwe GLB, waarbij de gehele toeslag wordt gekoppeld aan milieu- en klimaatdoelen en tegelijkertijd deze doelen en de middelen veel meer dan nu aan de lidstaten worden overgelaten heeft voor- en nadelen. Dat er meer wordt gestuurd op bereiken van doelen dan op naleven van regels, heeft de steun van de NAV. Immers, met de huidige vergroeningsregels is met name een hogere regeldruk ontstaan en worden niet noodzakelijkerwijs de doelen van de vergroening behaald. De vraag is natuurlijk of sommige doelen wel per bedrijf zijn te halen. Waar dat niet het geval is zou regionale samenwerking moeten worden gefaciliteerd.

Zoals het er nu naar uit ziet komt er bovenop de basistoelage de mogelijkheid voor boeren om een extra toeslag te verkrijgen bij meer inspanning richting milieu- en klimaatdoelen. Dit vindt de NAV terecht: extra bovenwettelijke inspanningen dienen te worden betaald. Het is dan de keuze van de individuele boer om deze inspanning wel of niet te leveren.

Nadeel van de gekozen weg waarbij de lidstaten vrijer zijn om doelen en middelen te kiezen is het grote risico van een ongelijk speelveld binnen de EU. De NAV vindt, dat binnen de EU een gelijk speelveld essentieel is voor draagvlak in de achterban. De Nederlandse landbouw zet voor een belangrijk deel haar producten af op een internationale markt (waarvan veel binnen Europa). Landen krijgen in de plannen voor het GLB na 2020 steeds meer vrijheid om een deel van het GLB zelf in te vullen. Naar verwachting zal Nederland, mede gelet op de landbouwvisie van onze minister, daarin zeker niet achterblijven maar eerder daarin voorop lopen. Het grote gevaar is nu dat daardoor onze concurrentiepositie op de internationale markt gaat verslechteren. Dat zou een bom leggen onder de Nederlandse landbouw.

Een ander aspect waar rekening mee moet worden gehouden is de mogelijkheid van gekoppelde steun. De lidstaten worden hierin redelijk vrij gelaten. De Nederlandse regering is geen voorstander van gekoppelde steun, terwijl in andere landen deze steun wel wordt gegeven. Ook dit creëert een ongelijk speelveld. Bovendien laat de Nederlandse overheid daarmee kansen liggen om bepaalde doelen te halen. In het hierboven genoemde voorbeeld van import van GMO-soja uit de VS, zou gekoppelde steun voor eiwitgewassen een instrument kunnen zijn om een grotere Europese zelfvoorziening op het gebied van plantaardig eiwit te bereiken, zoals geformuleerd in de Soy Declaration uit 2017. De NAV vindt dan ook dat Nederland niet in zou moeten gaan tegen de mogelijkheid van gekoppelde steun in het nieuwe GLB maar deze mogelijkheid juist zou moeten toepassen.

Wat betreft bedrijfsgrootte spreekt minister Schouten van kleine bedrijven bij <20 ha, middelgroot bij 20-100 ha en grote bedrijven bij >100 ha. De NAV vindt dat in de EU, waar men met name in Oost-Europa veel hele grote bedrijven kent, het beter zou zijn om de grens van een groot bedrijf te leggen bij >250 ha. Immers, dat zijn in het algemeen nog de familiebedrijven waar de boer op het bedrijf woont en leeft van zijn onderneming.

Wat betreft de milieu- en klimaatdoelen vindt de NAV het belangrijk, dat deze gelijkwaardig zijn in alle lidstaten. De NAV is voorstander van een duurzame akkerbouw en onderschrijft in het algemeen de genoemde doelen op het gebied van milieu, tegengaan van klimaatverandering en bevordering van de biodiversiteit. Veel van de maatregelen om deze doelen te bereiken, zoals minder grondbewerking en beter bodembeheer hebben al de aandacht van de akkerbouwsector, zoals ook blijkt uit de inbreng in de klimaattafels en het Actieplan Plantgezondheid van de Brancheorganisatie Akkerbouw. Echter, de NAV vindt het essentieel dat de EU én de Nederlandse overheid oog houden voor de praktische haalbaarheid van maatregelen. De NAV vindt het daarom belangrijk dat zowel het strategisch plan wat Nederland moet opstellen als de toe te passen maatregelen in nauw overleg met de boeren worden bepaald en dat daarbij voldoende oog is voor praktische aspecten en inpassing in de bedrijfsvoering.

1 oktober 2018

NAV  
 Postbus 318  
 8250 AH Dronten  
 tel. 06-15624460  
 email [info@nav.nl](mailto:info@nav.nl)